

Raport pe anul 2016

În 2016, Dragoș Calma a organizat împreună cu Marc Geoffroy celelalte două sesiuni prevăzute de la bun început în această "triadă" a conferințelor despre *Liber de causis* și *Elementatio theologica*:

12-13 februarie: *The Elements of Theology and the Book of Causes from the 5th to the 17th Century. 2. Translating, Transmitting, Adapting*, Paris; 16 invitați

14-16 aprilie: *The Elements of Theology and the Book of Causes from the 5th to the 17th Century. 3. Doctrines and Ideas: Causality and Causation / Being - Life - Intellect*, Paris, 24 invitați

A editat, împreună cu Zénon Kaluza, volumul *Les médiévaux face aux traditions philosophiques*, Leuven, Leuven University Press (în curs de publicare)

A editat cele două volume care adună rezultatele muncii echipei de la Cluj:

Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, Brepols, Turnhout, 2016, 983p., ISBN: 978-2-503-55474-7

A publicat articolele:

"La métaphysique, science des universaux et manière de vivre, selon Heymeric de Campo († 1460)", in D. CALMA, Z. KALUZA (eds), *Les médiévaux face aux traditions philosophiques*, Leuven, Leuven University Press (în curs de publicare)

Dragoș Calma, "The Exegetical Tradition of Medieval Neoplatonism. Considerations on a Recently Discovered Corpus of Texts", in Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, vol. 1, Brepols, Turnhout, 2016, p. 11-52

Alexandra Baneu / Dragoș Calma, "The Glose super Librum de causis and the Exegetical Tradition", in Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, vol. 1, Brepols, Turnhout, 2016, p. 137-152

Alexandra Baneu / Dragoș Calma, "Le commentaire sur le Liber de causis de Jean de Mallinges", in Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, vol. 1, Brepols, Turnhout, 2016, p. 153-286

Iulia Székely / Dragoș Calma, "Le commentaire d'un maître parisien conservé à Erfurt", in Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, vol. 1, Brepols, Turnhout, 2016, p. 359-467

Dragoș Calma, "A Medieval Companion to Aristotle : John Krosbein's Paraphrase on Liber de causis", in Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, vol. 2, p. 11-98.

Dragoș Calma / Iulia Székely, "Cause and Causality in Henry of Geismar's *Questio de quolibet*", in Dragoș Calma (ed.), *Neoplatonism in the Middle Ages. New Commentaries on 'Liber de Causis' and 'Elementatio Theologica'*, vol. 2, p. 181-224.

Alexandra Baneu

În anul 2016 a urmărit în special transcrierea și stabilirea surselor pentru comentariul la *Liber de causis* ce se găsește în manuscrisul Wien*, Österreichischen Nationalbibliothek, 5191, între folio 94va și 104vb. Dată fiind perioada scurtă de timp și dificultatea textului a stabilit, împreună cu directorul grantului, dr. Dragoș Calma, să transcrie și să stabilească sursele doar pentru prolog și comentariul dedicat primei propoziții a lucrării *Liber de causis*. Acestea se găsesc între folio 94va și 96ra. Printre sursele explicite ale acestui fragment se numără mai multe referințe la lucrări ale lui Aristotel, sunt invocate *Etica*, *Metafizica*, *Politica*, *De anima*, etc. precum și la o serie de lucrări ale comentatorilor arabi ai lui Aristotel. Unul dintre cele mai interesante citate explicite preia părți din *Epistolele către Luciliu* ale lui Seneca. Pe lângă această transcriere a parcurs mai multe texte ce țin de bibliografia secundară a tradiției comentariilor la *Liber de causis*, pentru a înțelege mai bine în ce fel textul transcris se înscrie în această tradiție. Printre textele citite se numără: Cristina D'Ancona Costa, „Avicenna and the *Liber de causis*: a Contribution to the Dossier” în *Revista Española de Filosofía Medieval* 7(2000), pp. 95-114 și Zimmerman F. W., „The Origins of the So-Called Theology of Aristotle.”, *Pseudo-Aristotle in the Middle Ages. The Theology and other Writings*, Warburg Institute Surveys and Texts XI,(1986), pp. 110- 240.

Mihai Maga

În acest an a început redactarea unui articol în care compară poziția autorului anonim cu alte comentarii de la sfârșitul secolului al XIII-lea, unele dintre ele prezente în volumul *Neoplatonism in the Middle Ages*. În acest sens, au fost supuse comparației comentariul lui Siger din Brabant, cel al lui Toma din Aquino, Albert cel Mare, comentariul anonim conservat la Erfurt (ms. CA 4° 316) și comentariul lui Johannes de Mallingys. Articolul urmează să fie trimis în această toamnă unei reviste din fluxul științific internațional.

În perioada 23-30 august a efectuat o vizită la Österreichische Nationalbibliothek în Viena, unde a examinat atent (cu lupă și lampă UV) manuscrisul 2330, singurul care conține textul neabreviat al comentariului anonim editat. Deși copistul pare să fi notat informații despre autor, la un moment ulterior toate au fost răzuite și suprascrise. Examinarea a scos în evidență noi detalii, însă restabilirea textului răzuit este imposibilă.

Ca responsabil al site-ului proiectului, a făcut întreținerea și actualizarea uzuală.

Iulia Székely

În anul 2016, una dintre preocupările principale a fost redactarea articolului pentru Actele colocviului internațional organizat de Dragoș Calma la Paris în 14 noiembrie 2015 cu titlul *Les 'Éléments de théologie' et le 'Livre des causes' du V e au XVII e siècle. Volet 1. Formes littéraires, traductions scolaires et modalités du discours philosophique*. În acest articol, a prezentat prelungirea tradiției la *Liber de causis* în Europa Centrală, axându-se în special pe cazul disputelor *de quodlibet* ale facultăților de arte din universitățile din Praga și Erfurt în perioada cuprinsă între 1370-1420. În facultățile menționate, în secolul al XIV-lea și al XV-lea, erau practicate ceremonii anuale, numite *disputationes de quolibet*, care erau organizate și

prezidate de profesori iluștri, și care se derulau după reguli stricte. Ele reprezentau evenimente foarte importante ale universităților și constau în dezbateri (conform metodei dialectice) a mai multor întrebări pe care profesorul cu funcția de moderator le puneă tuturor profesorilor din public. Temele discutate ilustrează subiectele importante ale epocii și sunt dovezi prețioase ale opiniei intelectuale din universitățile Europei Centrale. În cazul lui *Liber de causis*, ele sunt documente inestimabile pentru că atestă un interes evident pentru temele neoplatonice ale tratatului, dar și faptul că profesorii din Praga și Erfurt erau la curent cu diversele interpretări date la *De causis* în Occident (în special Paris). Originalitatea majoră a articolului a fost descoperirea a 16 noi *questiones* care abordează teme din *Liber* și care au fost discutate în cadrul disputelor de quolibet din Praga. Acestea au condus la augmentarea corpusului existent cu 20 de texte inedite.

Cea mai mare parte a acestor texte discută prima propoziție din *Liber de causis* (*Omnis causa primaria plus est influens super causatum suum quam causa universalis secunda*), însă nu tema influenței cauzei prime și secundare asupra unui efect, ci toate investighează asupra posibilității cauzalității cauzei prime asupra unui efect fără intervenția cauzei (sau cauzelor) secundare. Aceasta problematică a fost pentru prima dată menționată de Siger din Brabant, un autor din secolul al XIII-lea, profesor la facultatea de arte liberale din Paris, în comentariul său la *De causis*.

După finalizarea articolului, a continuat cercetarea contextului în care cele 20 de texte (majoritar din Praga) au fost discutate. Tema acțiunii primei cauze fără intervenția secunde este recurentă de-a lungul quolibetelor pragheze din primele două decenii ale secolului al XV-lea și atrage atenția asupra importanței și actualității doctrinale pe care o avea la acea epocă.

În prezent, Iulia Szekely a demarat o analiză a acestora, însoțită de ediții critice, pentru a verifica ipoteza conform căreia aceste texte, care abordează tacit subiectul intervenției miraculoase a lui Dumnezeu în lume și problema euharistiei, sunt direct conectate la contextul tensionat al prerenormei.

